

Warme relaties tussen pedagogisch medewerkers en de kinderen zijn heel belangrijk voor de kwaliteit van de kinderopvang. Net zoals het doelgericht stimuleren van de ontwikkeling van kinderen. Daarvoor is inmiddels voldoende wetenschappelijk bewijs.

Stimuleren van het groepsproces

Aandacht voor de groep als geheel

In wetenschappelijk onderzoek ligt de focus meestal op de een-op-een-relatie tussen pedagogisch medewerkers en kinderen. Zijn de pm'ers sensitief? Benaderen zij de kinderen met respect? Dit soort vragen worden veel onderzocht. Maar hoe zit het met de aandacht van de leidsters voor de groep als geheel? Dat lijkt een belangrijke vraag want in de kinderopvang werken leidsters toch vooral met groepen kinderen.

Saskia van Schaik (onderzoekster in Utrecht) vroeg zich af welke betekenis de groep heeft voor kinderen. Ze bestudeerde het onderzoek van andere wetenschappers en leerde dat de groep ertoe doet. Zo concludeerde ze dat te veel kinderen op één leidster tot stress leidt in de groep, wat niet bijdraagt aan de positieve ontwikkeling van de kinderen. Ze ontdekte ook dat positieve interacties binnen een groep positieve effecten hebben op de sociale en cognitieve ontwikkeling van kinderen.

Als dat zo is, dan zou het stimuleren van positieve groepsprocessen een onderdeel van (het meten van) kwaliteit moeten zijn. Daar deed Saskia verder onderzoek naar.

Onderzoeksvragen

Saskia richtte zich op twee vragen. Haar eerste vraag was: als we de kwaliteit in de kinderopvang willen bestuderen, helpt het dan

als we ook 'het stimuleren van groepsprocessen' beoordelen? Ofwel, is het stimuleren van groepsprocessen hetzelfde als 'bijdragen aan de emotionele of educatieve kwaliteit' of is het iets anders, iets nieuws?

Om haar vraag te kunnen onderzoeken, maakte Saskia eerst een beoordelingschaal. Met behulp van deze schaal observeerde zij twee aspecten van het werken met groepen:

1. Groepsregulering, dit houdt in dat de leidster het spel van de groep organiseert: 'Kom we gaan gezellig met zijn allen een treinbaan bouwen! Zullen we allemaal rails pakken uit de tas?'
2. Groepssensitiviteit, dit houdt in dat de leidster sensitief en responsief is naar de groep als geheel en niet alleen naar individuele kinderen: 'Zullen we het met zijn allen doen? Abel mag ook mee spelen. Abel, kom er maar gezellig bij, hier is nog plek hoor.' Ook bevordert zij de samenwerking in het spel en stimuleert zij positief sociaal gedrag en samenwerken.

Saskia's tweede vraag was: Als je de groepsprocessen goed stimuleert, heeft dit ook invloed op het vermogen om samen te spelen van de individuele kinderen?

Conclusies

Saskia ontdekte dat groepsprocessen een heel zelfstandig aspect zijn van kwaliteit.

Kijken naar hoe leidsters omgaan met de groep als groep is echt iets nieuws! Ze ondervond ook dat positieve groepsprocessen een goede invloed hebben op het vermogen van kinderen om samen te spelen. Daarbij maakte het niet uit hoe groot de groep was en of er veel of weinig kinderen bij waren die niet goed Nederlands spreken. Daarom, zo concludeert Saskia, zou het goed zijn als we het 'werken met groepen' als onderdeel zien van de kwaliteit van kinderopvang en de kwaliteit van een leidster. Pedagogisch medewerkers kunnen het groepsproces dus niet genoeg stimuleren!

Verder lezen?

Saskia van Schaik schreef in BBMP 6 van 2014 een veel langer verhaal over haar onderzoek. In dit verhaal vertelt ze preciezer hoe haar onderzoek ging en geeft ze meer voorbeelden en details. Ben je geïnteresseerd in dit artikel? Je kunt het als pdf downloaden vanaf www.kiddo.net, met het wachtwoord dat je op pagina 3 van deze KIDDO vindt. Veel leesplezier!